מחוון למורה

מחוון: מסה ומריבה ומלחמת עמלק: "היש ה׳ בקרבנו אם אין"

1. העם: "לָמָּה זֶּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם, לְהָמִית אֹתִי וְאֶת־בָּנַי וְאֶת־מִקְנָי, בַּצָּמָא". משה: "מָה אֶעֱשֶׂה לָעָם הַזֶּה; עוֹד מְעַט, וּסְקָלֻנִי". המנהיג מרגיש לבד ומאוים.

2. מריבה: "עַל־רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" עם משה. מסה: "וְעַל נַסֹּתָם אֶת־ה" כששאלו "הֲיֵשׁ ה׳ בְּקִרְבֵּנוּ, אִם־אָיִן". אבן עזרא: מסה על "נסותם את ה", מריבה "על ריב בני ישראל עם משה".

3. האב הוא ה׳, הבן הוא ישראל, והכלב הוא עמלק. הבן מקבל מאביו כל מה שמבקש ובכל זאת שואל איפה אבא; האב מוריד אותו, והכלב נושך.

4. משנה: כשהעם הסתכל כלפי מעלה "וּמְשַׁעְבְּדִין אֶת לִבָּם לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם" גבר. רשב"ם: כמו דגל, החיילים מתגברים כשרואים את הנס מורם. רמב"ן: משה התפלל בנשיאות כפיים והלוחמים ראו אותו "וְיִבְטְחוּ בּוֹ וְיוֹסִיפוּ אֹמֶץ וּגְבוּרָה".

5. שמו אבן תחתיו ותמכו בידיו "מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד". רש"י: לא ישב על כר וכסת, כי "יִשְׂרָאֵל שִׁרְוִיין בְּצַעַר".

6. "כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר, וְשִׂים, בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ". המזבח נקרא "ה׳ נִסִּי": ה׳ הוא הדגל, מקור הניצחון (וגם רמז לנס של הרמת הידיים).

7. א. משנה: הידיים אינן עושות מלחמה; כשהעם רואה אותן ומכוון לבו לשמים הוא מתגבר. רשב"ם: לפי הפשט, הידיים והמטה הם כמו דגל שמעודד את הלוחמים. ב. "אמונה" לפי רש"י: "פְּרוּשׁוֹת הַשָּׁמַיִם בְּתִפְלָּה נֶאֱמָנָה וּנְכוֹנָה", מתאים למשנה. לפי רשב"ם, "קיימין בחזקן": הידיים נשארו יציבות, מתאים להסבר הדגל. ג. תשובה טובה: גם מנהיג מתעייף וזקוק לתמיכה; הניצחון הוא של כולם: יהושע בשדה, משה על הגבעה, אהרן וחור לצדו. ניקוד מוצע: א 8 (4+4); ב 4; ג 8 (טענה 4, ראיה מן הכתוב 4).

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו, אור החיים ומקורות חז"ל, מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי יציאת מצרים והמסע במדבר (שמות יד-יח) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.